

DISSERTATIO MEDICA,
INAUGURALIS, 1184. 64
DE
VARIOLÆ INSITIONE.

QUAM,
ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,
GULIELMI ROBERTSON, S.S.T.P.
ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,
Et nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ decreto;

PRO GRADU DOCTORIS,
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit

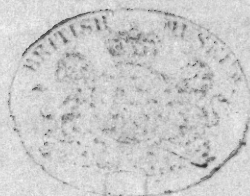
ANDREAS DOUGLAS, K
SCOTO-BRITANNUS.

Quale inveniri posse, comparatio historiarum antidotorum, et indoles
hujus mali, faciunt sperare; et ad indagandum impellit summa hinc
futura humano generi utilitas. Boerb. Aphor. 1391.

Prid. Id. Junii, hora locoque solitis.

EDINBURGI:
Apud BALFOUR et SMELLIE,
Academiae Typographos.

M,DCC,LXXV.

43.

10.

10.

473.

Viro nobili,

T H O M Æ

BARONI DARTREY, &c. &c.

Liberalium scientiarum amantiſſimo,

Bonarum artium fautori,

Multum honoribus,

Magis tamen integritate vitæ morumque,

Inſignito,

Patrono ſuo plurimum colendo,

Hanc, qualiſcunque fit, Diſſertatiunculam,

Obſervantiæ ergo,

D. D. C. q.

A U C T O R.

THE HISTORY OF

DAKOTA TERRITORY

FROM 1800 TO 1890

BY

JOHN S. BROWN

Author of "The History of the State of Iowa"

Chicago

Published by the

Chicago Historical Society

1890

1890

1890

DISSERTATIO MEDICA,

INAUGURALIS,

DE

VARIOLÆ INSITIONE.

INTER omnes, quibus mortales ob-
jiciantur morbos, eminet variola. Nul-
lus etenim aut saevius grassari, aut ma-
jorem stragem dare, consuevit. Omnes re-
giones populosque infestat, effectus horren-
dos in totum terrarum orbem diffundens,
metumque summis et imis ex aequo incu-
tiens. Ea nec ultima Thule, nec Indorum
Arabumve extremi, carent. Hanc pestem
atrocissimam, nec juvenilis vigor, nec senilis
debilitas, nec virginea pulchritudo et forma,

A

tan-

tangunt. Misericordiae prorsus expers, gentem humanam, omni delectu et discrimine remoto, invadit.

Variolae Europae non sunt indigenae: Ab Arabia vel Ægypto ad nos allatae. Primus omnium mentionem earum fecit Rhazes, medicus apud Arabes celeberrimus. Quinetiam in Actis Societatis Regiae Londinensis refertur, nec prius in Europa, nec in Asia Minore, nec in Africa, quam commercium a recentioribus Ægypti Principibus, aromatum ex India Orientali advehendorum gratia, institutum fuisset, innotuisse. In hac regione ortas, ibique hodie quam apud nos graviores esse, ferunt. Hinc in Arabiam translatae, tandemque Saracenos in Europam irrumpentes concomitatae.

Sydenhamius noster excellentissimus, regimen calidius oppugnando, artem medicam quam plurimum excoluit, et in melius mutavit. Magna inerat ei sagacitas, nec minor virtus. Quo mortalibus sanitatem compararet, erroribus et dogmatis medicorum sui seculi adversari, et famae emolumentique periculum subire, non dubitavit. Viro autem
alioquin

alioquin maximo, ea est mentis humanae imbecillitas, cui acumen ingenii singulare non defuit, defuisse videtur fortitudo. Quae feliciter excogitasset, ea plene et audacter exercere, sibi que constare, non ausus est; namque aegrotum, post diem quartum lecto affigi, et cardiaca dari iussit: Infantibus quoque aquam epidemicam non denegavit.

Quae Sydenhamius hoc in morbo obscura esse existimavit, ea omnibus insitio reddidit luce clariora. Haec praxis introducta stragem variolosam mirum in modum compescuit. Haec, quamvis gente barbara derivata, sive pro vitae custode, sive pro pulchritudinis conservatrice, habeatur, cum inventis, quantum ad utilitatem attineat, philosophicis haudquaquam comparanda est: Namque, si pestem exitium mortalibus nunquam non molientem tollere et extinguere nequit; antidotum tamen, quae eos adversus vim ejus magna ex parte tutos possit reddere, comparavit. Quamprimum insitio innotuit, progressui ejus moram afferre frustra voluerunt affectus animi humani diversi, frustra

frustra metus, frustra praejudicium, frustra spes lucelli turpis et contemnenda; ut pro certo scias eam per bonitatem divinam et beneficentiam, in initio hominibus esse concessam, et ad eam perfectionem, quam hodie attigerit, esse provectam. De hac igitur arte utilissima paucis differam.

Si lector autem a me requirat, cur sententiis et observationibus alienis, nominibus auctorum non memoratis, utar; studium brevitatis in causa esse, meque nullo memet furtivis coloribus clam ornandi desiderio teneri, respondeo. Neque, si hoc facere cuperem, possem; quae etenim auctores gravissimi praeclare vel scripserint vel dixerint, ea a nugis hujuscemodi evidenter manifesteque secernere non difficile foret.

Argumentum nostrum, quo magis perspicue exsequeremur, in quatuor partes dividendum putavimus.

1. Prima insitionis variolarum historiam complectetur.

2. Secunda diversas variolas inferendi rationes.

3. Tertia

3. Tertia ea quae insitioni ab ei adversantibus fuerint objecta.

4. Quarta viam inferendi variolas quae hodie usitatissima.

I. *Primum igitur tradenda est insitionis variolosae historia.*

Variolas inferendi consuetudo, licet antiquissima esse existimetur, Britannos tamen, ante initum hoc seculum, omnino latebat. Quaedam epistolae, sub id tempus, in Acta Regiae Societatis Londinensis relatae, primam ejus mentionem faciunt.

Non pauci memoriae prodiderunt, variolas de industria movendi usum a Circassia Georgiave esse profectum. Hae regiones quidem pulchritudine muliebri, turpique eas vendendi more, in primis nobilitatae sunt: Et, cum exploratum habeatur, mortales, quos aetate non multum provectos variolae invaserint, quam minimum formae vitaeque periculum adire, verisimillimum est, insitionem

fectionem earum pulchritudinis foemineae tuendae causa, fuisse excogitatam. Nonnulli autem hujus inventae honorem, nec Georgiae nec Circassiae incolis tribuendum esse, contendunt. Multa etenim, eaque minime dubia, variolas per artem excitandi consuetudinem, per totam Africae oram septentrionalem, apud Gangaridas, Arabes, Syros, Graecos, Armenios, et Cambro-Britannos, ante multos annos, invaluisse, et apud gentes aliquot emendi vendendique consilio inservivisse, testantur.

Haec salutifera variolas per infectionem excitandi via e Circassia, vel, ut Pylarinus affirmat, Thessalia Byzantium, Smyrnam, et ad regiones hisce finitimas, translata. Armeniis aliisque Christianorum gentibus non incognita fuit; sed diuturnum per tempus apud plebeculam tantum exculta. Majorem ibi vero famam, seculo nostro ineunte, sibi adepta est, passimque omnibus, tam plebeiis quam nobilibus, in consuetudine esse coepit.

Docti quidem forsitan, rerumque naturae curiosi, ad epistolas Pylarini Timoniique considerandas

fiderandas animum appulerunt; caeterum hucusque infitio variolarum non invaluit, nec quisquam medicus vel chirurgus, apud incolas Europae, artem novam experiri est ausus, donec mulier, jure celeberrima, Maria Wortley Montague, Byzantii agens, literas super hac re elegantissimas ingeniosa conscripisset, ibique filiolum suum operationi objicere non dubitasset. Deinde, circa annum millesimum septingentesimum vicesimum, Anglia exemplum, quod Continētis Europae nationes imitarentur, dedit. Namque Georgius primus, Rex ille sapientissimus, periculum ejus in septem capite damnatis fieri jussit. Eventu votis ex toto respondente, idem quoque in regia prole auspicato tentatum est. Multi, ex eo tempore, in partibus regni diversis, regium exemplum sunt aemulati. Cum vero animis mortalium rerum novarum, ut fit, avidissimis satisfactum foret, praxis languescere coepit, et in desuetudinem fere abiit. Materiam variolosam pauculis tantum, sparsim, inferere medici perrexerunt; quanquam vero
eventus

eventus felicissimus infitionis utilitatem assidue ostendit, parum tamen serpsit et progressa est. Non multum quidem abfuit, quin eam reliquae Europae nationes ejicerent. Germania nec penitus expulit, nec penitus recepit. Batavi verbis potius quam factis comprobare sunt visi. Ante omnes autem alios, Galli eam quam maximo despiciatui habuerunt. Gens illa, sibi plerumque nimis placens, forsitan e dignitate sua non fore ducebat, si populus, se judice, omni in re primarius, in verba magistrorum rudium, unde consuetudo empirica inter initium fuit orta, jurare videretur.

Apud Americanos Septentrionales, Indosque Occidentales, plus famae et nominis sibi comparavit infitio. Cum variolae stragem horrendam longe lateque ibi dare consueverint, quibus satis fortitudinis fuerit, eam in liberis et servis experti sunt, multumque exinde fructus ceperunt. Sub idem tempus in America, quo apud nostrates, at audacter, ne dicam temere, excoli coepit. Arte recente, unus e quadragenis
fato

fato concessit. Medicis autem, usu magistro, peritioribus factis, numerus convalescentium tantum brevi increvit, ut unus tantum e centum, et, mercurio tandem adhibito, e mille veneno varioloso contactis, morte fuerit absumptus.

Seculo, quod labitur, medio, in agro Genevensi, nonnullisque aliis locis, magis magisque semet diffundere, et per totam fere Europam invalescere, coepit.

Duodecim vel quatuordecim abhinc annis, tempore omnium maxime insigni, Suttonius, doctrinae ex toto propemodum expers, omnisque scientiae liberalis auxilio destitutus, innotuit. Ejus tamen ministerio, quo praxis haecce salutifera, in commodum generis humani, longius latiusque diffunderetur, providentia divina uti non dedignata est. Vir, in hac saltem re sagax, operationem ad pristinam simplicitatem reduxit, regimen Graecis adhibitum omnibus sibi commissis injunxit, incisiones et emplastra expulit, aegrotis calore et cubili interdixit, et aërem purum frigidumque ad eos liberali-

ter adspirare permisit. Eventus ubique votis mirum in modum respondit. Studium igitur protinus variolas inferendi, ex aliis in alia loca rapidissime transiit, quaeque ejus progressui remoram objecerint, omnia brevi evanuerunt.

Quinetiam Catharina, illustrissima omnium Russiarum Imperatrix, periculum infitionis, Dimsdallio nostrate peritissimo arcessito, bono publico consulens, intrepida adiit, exemplumque suis, quibus variolae infitivae summum metum olim incutere consueverint, nobile praebendum curavit.

Denique, Ludovicus decimus sextus, Gallus, exemplum ejus secutus, seque suosque consanguineos, viro varioloso inficiendos, permisit. Cum omnes autem ad sanitatem facile sint reducti, sperandum est artem, in posterum, vel apud Gallos, in eo quem sibi jure mereatur honore fore.

Ab India Orientali in Ægyptum, inde in Arabiam, denique in Europam, variola, pestis illa gravissima, commigrasse videtur; et, ex supra comprehensis, plane colligi potest, cum eam, tum efficacissimum ejus levamen,
infi-

infitionem, iisdem in plagis orta. Quisnam adeo caecutit, ut non videat indulgentiam ejus et benevolentiam, qui omnia imperio aequo solus gubernat et moderatur, haud dubie in causa fuisse, cur variolam, malum quo nihil fere majus, infitio quasi a tergo fit secuta, eandemque viam, quacunque antecederet, semper institerit.

II. *Diversae Variolas inferendi rationes.*

De viis infititias variolas concitandi diversis, nunc quam paucissimis absolvemus. Super quibus verba facientes, primas Sinensibus lubenter concedemus; qui, quantum ad originis antiquitatem usumque bonarum artium diuturnum attineat, se caeteris gentibus longe praestare gloriantur. Illi, variolas movendi causa, turundam ex gossipio pure varioloso imbutam, in nares indere consueverunt. Periculum autem hujusce rationis in puella, cui aliisque quinque capitis damnatis, Meadii, seculi sui medicorum facile principis, rogatu, variolae sint insitae, factum est. Caeterum
eventus

eventus praxeos famam haudquaquam exaequavit. Ab inferta etenim turunda ad pustularum eruptionem usque eam tentarunt gravis capitis dolor, febris concitata. Nec mirandum est, rem ita sese habuisse, cum venenum quam praxime cerebrum, unde omnis oriatur sensus, admotum fuisse; et pulmones, sanguinis quasi officinam, per nares simul cum anima intrasse, reputamus.

Cambro-Britanni, qui palmam antiquitatis Sinensibus vix ac ne vix quidem concedunt, virus corpori illinendo, morbum inducunt. Quem morem ultra centum et quinquaginta annos repeti posse affirmant.

Operatio apud Tripolitanos, aliosque Africae incolas, hoc modo institui solet. Cui variolae inferendae sunt, is in cubiculum morbo laborantis adducitur: Tres vel quinque pustulas, namque numero impare gaudet superstitio, puris plenas a caeteris eligunt, iisque cutem, quae indicem inter et pollicem interest, inungunt. Alii vero quemlibet morbo, per acum cutem inter digitos modo positos perforantem, filumque pure tinc-

tingtum post sese trahentem, impertiri, eorundem moris esse referunt. D. Kirkpatrick, hujus mentionem injiciens, nonnihil fili in vulnuscule relinqui suspicatur; at hodie compertum est, trajectionem ejus solam ad morbum faciendum sufficere. Si caetera spectes, aegrotos pessime tractant Africani. Eos etenim a juscule e carne caprina confecto non abstinent, et mole stragulorum nimia opprimendos relinquunt.

Eadem variolas inducendi ratio apud Bengaliae incolas usitatissima. Hi autem, eis qui illitu solo utantur prudentiores, puncturas duabus aciculis conjunctis inferunt, partemque materia variolosa laesam inungunt. Insuper morbum, per pus saccharo syrupo-ve admistum, cum infantibus aliquando communicant. Ratio variolas inunctione excitandi, si aequae certa ac jucunda foret, omnibus aliis palman praeriperet. Res autem plerumque longe aliter sese habet; et morbum per quidquam ventriculo recipiendum, movere conari, non tantum ab omni munditia alienum, sed prorsus incertum.

Qui

Qui Georgiam, Circassiam, et Graeciam tenent, variolas insitivas, in eundem fere modum, inducunt. Pylarinus, qui historiam hujus accuratissimam posteris prodidit, se Graeculam fronti, maxillis, mento, metacarpo, et metatarso, puncturas obliquas infligere; pauxillum puris adolescentulo variola spontanea conflictanti, recens detracti, et in sinu pedissequae servati, singulis inferere, et denique nucum putamina partibus acu punctis illigare, vidisse testatur. Timonius et Pylarinus artifices universos pure recenti usos esse, et aegrotantibus jusculo a vino, in dies multos interdixisse, quasi uno ore fatentur. Aniculam vero Graecam, et Pylarino laudibus concelebratam, cum reliquis earum regionum artificibus haudquam conferendam esse liquet: Timonius enim, qui rationem, qua hi uti consueverint, depingit; non parum puris e parte vulnerata elatum esse, affirmat; unde, morbum per incisionem inductum fuisse, constat. Contra autem Pylarinus puncturas ab illa inflictas in pustulas semper abiisse refert; nec usquam

usquam puris profluvii meminit. Partes carnosiores pungantur, suadet; et pus morbi factitii, utpote quod natura mitius sit, ad variolas excitandas virium satis habere, existimat.

Operatio hucusque simplex videtur, nec dolorem nec periculum afferens; temporibus vero recentioribus in pejus immutata est. In locum nugarum populorum orientis, solennes rei chirurgicae formulae; in acus anilis, scalpellum; in pustularum a parvula punctura oriundarum, ulcera sunt substituta. Alii vulnere longo et profundo brachia inciderunt, alii in cutem tantum saevierunt, quique a crudelitate plurimum abhorruerunt, sanguinem tamen plaga elicuerunt: Ad partes incisas linteola vel fila pure varioloso perfusa applicare, et emplastris fasciisque vulnus secundum artem obligare consueverunt. His accessit, quod incisiones hujuscemodi semper in ulcera, eaque saepissime foeda, dolentia, et molesta verterunt.

Americanos eidem viae instituisse probabile est. Apud eos vero praxis, nunquam intermissa,

termiffa, magis magisque quotidie, potiffimum per medicamenta e mercurio et antimonio conflata adhibita, exculta. In hanc autem morbum tractandi viam a Boerhaavio illuftriffimo moniti, forfitan procefferunt, qui, in Aphor. 1392, antidotum in ftibio mercurioque, adverfus vim variolosam efficax, aliquando repertum iri non desperare videtur.

Apud Helvetios et Gallos, pauciffima morbum ratione leniore movendi pericula facta funt. Iis moris erat, emplafta epifpastica brachiis, cutique, veficulis apertis, panniculum pure variolae madefactum, admovere. Finemque vero harum omnium rationum crudelium ex toto fecit, fimplicemque puncturam ad fuum fummo cum honore locum revocavit Suttonius.

Quemcunque autem variolas per artem movendi modum adhibueris, haud dubie ad commodum mortalium et felicitatem quamplurimum confert infitio. Pestem horrendam in morbum leviculum, minimeque periculofum, convertit. Ætati, constitutioni, habituique

tuique corporeo, diversis, ut consulas permittit, et temporis, quo operatio debeat institui, delectum habendi copiam facit. Quod si forsitan vicinia contagii, morbo sponte sua jamjam accessuro, te animum ad haec utilissima attendere prohibuerit, quolibet modo, quolibet tempore, quolibet auspice, statim tentabitur insitio.

III. *Ea quae insitioni ab ei adversantibus fuerint objecta.*

Exitus insitionis, utcunque felix, utcunque mirandus, praejudicia indoctorum stolidorumque, inventum unumquodque utilissimum subruere conantium, vix imminuere, nedum radicitus evellere, potest. Quibus conviciis millies responsum est, eadem rursus ingerere non dubitant. Argumenta tamen eorum, qui ipsam praxin repudiandam putant, praecipua in medium proferam, et pro virili parte convellam.

Eis respondere non pretium foret, qui armis a sacris literis petitis insitionem oppugnant. Si enim eventus, fere semper prosperrimus, homines meticulosos scrupulis dubitationibusque sibi injectis liberare nequeat, quae argumenta proferre possem, ea non multum ponderis haberent.

Qui a praxi abhorrent, insitionem variolas veras non movere contendunt. Hoc autem nihil aliud quam fabella anilis, quae temporibus nostris ex toto propemodum obsolevit; namque contagium morborum, cum nativi, tum factitii, idem omnino praestare, experimenta omnia plane testantur.

Nonnulli eos, quibus virus variolosum fuerit insitum, ejusdem in futurum immunes non evasuros esse, affirmant. His idem respondebitur: Si enim morbus factitius nativum, et, contra, nativus factitium excitat, uterque ejusdem generis sit oportet. Non equidem variolam spontaneam aliquot pure varioloso contactos, longo post tempore, invasisse, inficias ibo. Qui vero hoc praxi vitio vertunt, naturam ipsam incusant; non enim

enim plura, in variola per artem mota, quam in nativa, morbi recidivi exempla occurrunt; utrobique quidem rarissima, quaeque ad praxin quam maxime salutarem expellendam haudquaquam sufficiunt.

Ex omnibus insitioni hucusque objectis, quod progressum ejus potissimum impedit atque retardat, est metus ne corpora humana, aliis morbis, una cum variolis insitivis, communicentur. Quantum ad me attinet, variolas vitium sui generis esse, a materia morbifica sibi propria oriri, et semina nullius morbi, natura diversi, secum adducere posse, quondam existimavi. Nuper vero in sententiam longe aliam, experientia rebus in medicis propria inductus, concessi.

Exemplum offendi, quod anginam aphthosam una cum variolis inferi posse, haud dubie demonstravit.

Operatio foeminae habitiori, commodaque valetudine fruente, peracta est. Pars, pure varioloso infecta, signa usitata tempestive ostendebat, et eruptio non aliter, quam affolet, sese habebat. Die a punctura facta
decimo,

decimo, octo, diversis aetatibus, pure ejus contacti sunt. Postero quam hoc actum est die, difficultatem devorandi conquesta. Fauces introspectae igneum ruborem, maculis albidis interspersis, repraesentarunt, oculi rubuerunt et illachrymarunt; lingua, totam per longitudinem, linea flava signata est. Per biduum, rigiditatem colli et strangulationem senserat; haec vero signa molesta pustulis, circa fauces erumpentibus tribuens, omnino tacuerat. Symptomata non valde gravia cortici Peruviano, et gargarismatis et tinctura rosarum, spiritui vitrioli admista, conflatis, paucis diebus ex toto cesserunt. Tunc temporis autem variolæ, per loca vicina, admodum lethaliter grassatae sunt, quidamque me, uti duos e suis inficiendos curarem, magnopere hortatus est. Pus quidem idoneum defuit. Cum vero omnia anginae signa, in muliere supra posita, medicinae paruisent, pustulaeque speciem optimarum prae se ferrent, materiam variolosam hinc detrahare non dubitabam. Animum ad effectus utriusque infitionis, ab eodem fonte

fonte deductae, diversos considerandos attendes. Quibus materies morbifica, foeminae angina laboranti subtrahita, admota est, iis partes punctae nulla signa insolita exhibuerunt. Accessio vero febris, eruptionem concomitantis, fuit gravior, et signa pejora. His angina supervenit. Fauces inflammatae, maculisque obsitae; facultas devorandi adeo difficilis evasit, ut suffocatio non longe abesse visa sit. Angina accedens, periculum instare significavit. Quam citissime igitur venienti morbo occursum est. Tres aegerissime servati; singuli pustulas solito numerosiores habuerunt. Omnia, contra, eis, qui pure de foemina, angina depulsa, sumpto infecti fuerant, pro votis evenerunt. Signa, per stadia morbi diversa, mitissima, pustulae rarae, angina nulla. Quendam pure octo priorum contactum, angina, at levior, occupavit.

Quae Evanus Davisius, Actis regiae societatis Londinensis inseruit, ea meam super hac re opinionem plane confirmant. Puellam, Haverfordiae Cambro-Britannorum occidentalis

cidentalis nominatae, morbillis infitionem variolarum inter et eruptionem correptam esse refert. Pus ei emissum tribus applicatum est. Eadem singulis evenerunt. Morbilli septimo vel octavo die se ostenderunt, decimo quarto variolae.

Meadius celeberrimus morbos cutaneos, immo scrophulam, cum corpore humano per pus variolosum interdum communicari existimat. Infitionem vitia contagiosa tantum ei impertiri posse, mihi persuasum est. Res vero utcunque sese habeat, non alienum foret dispicere, qualia iis constitutio corpora et habitus sint, qualis valetudo, e quibus materiam, quae morbum excitet, sumere decrevimus.

Periculum contagii duplicis ne flocci quidem pendendum. Virus, cuticula divisa, morbum celerius excitat, quam cum modo quolibet alio corpori admovetur. Hac de re nos certiores primus fecit Suttonius, qui eos, quibus variolae mox inferendae essent, cum infectis, absque ullo incommodo, versari permisit.

Eruptio

Eruptio *Rash* vulgo vocata, quae olim frequens, hodie rarissima. Cur, arte recente, adeo infestaverit, in causa fuerunt, lectus aërque purus ad aegrotum parcius adspirare permixtus. Denique, ulcera ab incisionibus orta, pridem usitatissima, quam maxime incommoda sunt; quod non medico tam facile ex ulcere, quam e pustulis insitivis inspicendis, quis morbi progressus sit, quae vis, quandoque principiis, malo praevisto, ne medicina nimis fero paretur, obstare conveniat, judicare licet.

IV. *Viam inferendi variolas, quae hodie usitatissima.*

Ars variolas per insitionem movendi, postquam in Britanniam immigravit, in pejus immutata et magnopere corrupta est. Quae sua natura simplex et facillima fuit, fraude vel ignorantia eam exercentium difficilis et metuenda facta est. Multi quidem e nostratibus, viri praestantissimi, vitae et solatio

solatio generis humani consulentes, eam levio- rem, certio- rem, tutio- remque, quantum in sese fuit, reddere studuerunt. Regimen inflammationi prorsus adversum et contrarium instituerunt, medicamenta e mercurio et antimonio conflata, ac purgantia fortiora, adhibere coeperunt.

Quantum ad regimen attinet, Suttonius, Sydenhamium nostrum ducem sequendo, medicamenta Americanorum puncturae Graecorum addendo, et aëre puro et recente liberaliter utendo, systema sibi proprium perfecit. Et, quamvis non nostrum est, hic loci, eum laudibus concelebrare; attamen nec negari, nec taceri, potest, aut debet, plus ad artem absolvendam et diffundendam, quam omnes reliquos Europae inuito- res, contulisse.

Si morbus sponte accedens non sit epidemicus, occasio multa providendi, et multa cavendi tibi subministratur, quibus, variolis vulgo grassantibus, non tam facile queas prospicere. Delectus aetatis, temperamenti corporei, et anni tempestatum, haberi potest.

Et,

Et, nisi omnia votis responderint, non opus est ut infitor variolas movendas suscipiat.

Prae caeteris anni tempestatibus, mensis Octobris insitioni convenire existimatur; quod tunc temporis calor aestivus mitior redditus est, et ardor Syrii pestiferi desaevit; quod frigora hyemis aquosae nondum orta, et coelum, Aequinoctio procelloso praeterito, magis tranquillum minusque turbatum. Quinetiam morbi putridi et biliosi autumnales plerumque cessarunt, et hyemales vix adhuc inceperunt. October vero caeteris mensibus solummodo praestat, si, quo variolae inferantur tempore, nulli morbi maligni grassentur. Quamvis hyems morbis putridis, quam tempestas quaelibet alia, magis vacat, aestati tamen, si commoda usu aëris libero derivanda spectes, cedit. Utrumque Aequinoctium insitioni inimicum est. Diarrhoeae, dysenteriae, anginae aphthosae, his temporibus frequenter invadunt; his quoque morbi potissimum intermittere solent, quod, ante omnia alia, prohibet quo-

D

minus

minus contagio variolosa, iners facta, in corpus agat. Corpora etenim, ad febres intermittentes proclivia, adversus vim contagii variolosi saepissime tuta sunt. Hoc bis expertus sum. Puncturis, duarum hebdomadarum intervallo, iteratis, nullae contagionis notae secutae. Tertium autem, cortice Peruviano prius dato, periculum magis auspiciato factum, et morbus, quam maxime levis, inductus.

Proximum est, ut quaedam de aetate eorum, quibus variolae sint inferendae, dicamus. Qui quatuor annos et paulo plus nati sunt, iis haud dubie insitio maxime convenit. Non pauci quidem, opinionem suam argumentis plurimis et speciosis propugnantes, pueros, quibus haec aetas nondum accesserit, summo cum commodo infici posse, contendunt. Pericula tamen, saepissime facta, omni argumento potentiora, ad operationem tam mature decurri vetant. In nullis enim, quos mihi videre contigerit, pustulae numerosiores. Morbus, me iudice, vel ipsis puberibus et aetate provec-

tioribus

tioribus levior, quam iis, qui ad annum quartum nondum pervenerunt. Convulsiones, quibus lactentes, sub tempus eruptionis, tentari soleant, terrorem parentibus incutiunt, molestiam medicis faceffunt: Nec solum terrori ac molestiae sunt; periculum etiam subesse testantur; namque convulsiones magnam pustularum copiam praecedere saepe notavi.

Vigor habitusque corporeus eorum, quibus pus variolosum inferere volumus, attentionem nostram sibi proxime vindicant, quo accuratius, qualia regimen et praeparatio conveniant, statuere possimus. Sunt, in quibus Suttonius est, qui, unum praeparationis modum omnibus convenire putant; quique igitur eundem cibum, eadem medicamenta juveni valido senique debili, dari jubent; lactentibus, chloroticis, gravidis, et agricolis robustissimis, absque ullo discrimine, praeparatis. A praxi tam temeraria ratio et experientia ex aequo abhorrent. Haec qui faciunt, adversarios armis, quibus infitionis utilitatem oppugnent, instruunt, et multum

multum noxæ, multumque periculi, aegrotantibus inferre possunt.

Artifices nihilominus hujuscemodi temerarios multa, quæ medicum prudentiorem magisque cautum, formis institutisque medicis impeditum, per longum annorum decursum, latuissent, casu reperisse fatendum est. Quisnam medicina vel modice imbutus febri concitatissima laborantes lecto depellere, sub dio versari cogere, cathartica draastica, quibus numerus pustularum imminueretur, dare, non tantum ab omni rite curandi via, sed a ratione ipsa sana, quam longissime deflectere pronunciaffet? Hodie tamen hominum audacissimorum, qui paradoxa hujuscemodi summa cum utilitate, perpetuoque successu, in medium protulerunt, vestigiis insistere medicum peritissimum minime dedecet. Permulti quidem indoctissimi nostra ætate variolas inferunt; at ingenui literarum scientiæque fautores non idcirco præcepta utilia, quod ab origine proficiscuntur ignobili, contemnunt; contra vero, ea, quæ

ab

ab auctoribus doctrina destitutis reperta sint, fidei et assidua observatione in melius mutare, dubia explicare, et, quae videantur periculosa, tutiora efficere, conantur. Hac in re, imitatione dignus est eruditissimus Bakerus, qui omnia, quae ad insitionem emendandam aut provehendam conferre possint, summa cum sagacitate, summaque industria ac benevolentia, undique collegit, et collecta in vulgus edidit.

Cum anni tempestas, aetas, et habitus corporeus aegrotantis, in insitionem conveniunt, ratio pure inficiendi, quam paucis expositurus sum, fere semper felicissime cessit. Aegroto, per hebdomadae spatium, carne, jusculo, butyro, caseo, aromatis, liquoribus vinosis, spirituosis omnibus, et fermentatis fortioribus, omnino interdicator. Dieta e lacte, fructibus, oleribus, consistet. Aqua pura, vel ea in qua panis tostus fuerit madefactus; vel succo limonum admista, aut quovis alio modo acidula reddita; vel cerevisia tenuior, potui detur. Quinetiam infecto,

infecto, ut exercitatione modica, sub dio, quotidie utatur, suadendum est, illis diebus solis exceptis, quibus cathartica sumuntur. Ter singulis hebdomadis, hora somni, dandum est medicamentum, quod corpus ad insitionem praeparat, viz. pulvis, e mercurio dulci et tartaro emetico vel sulphure antimoniali praecipitato, compositus; et alvus, mane sequente, sale cathartico Glauberi purganda. Infantibus, qui sales Glauberi solutos respiciunt, quantitas medicamenti supra comprehensi parvula, cum tanto pulveris jalapii, quantum sufficiet, et pauxillo nitri, omnino conveniet. Medicamenta, cum primum sumuntur, vomitionem movere, et per eam non parum materiae biliosae foras expellere, consueverunt. Alvum, ad minimum, sexies solvas, et dosin, cum iteratur, viribus et conditioni aegrotantis accommodes, necesse est. Suprema medicamentorum portio ea nocte, quae insitionem puris subsequitur, optime datur; namque compertum habeo, progressum contagii variolosi hoc modo

do quam plurimum accelerari. Quemlibet, per duas puncturas scalpello pure recenti contacto, tribus supra cubitum digitis, oblique factas, facillime certissimeque variolis impertieris.

Ab incisione facta, ad accessionem febris eruptionem concomitantis usque, puncturarum, qualis aegrotum tractandi via debeat esse, species indicabit. Si alvus bis die moveatur; si puncturae, die tertio, pulicum morsus referant; si quinto vel sexto pruriant, magis rubescant, et instar vesiculae inflentur; si septimo vel octavo, dolores leviculi, at lancinantes, axillam et partes punctas invadant; si circulus roseus, puncturas cingens, semet ostendat, dimidiumque aliquando brachium occupet; si denique pustulae vesiculas exiguae circumdent; fauste morbus procedit, spesque certa, exitum ejus felicissimum fore affulget.

Medicamentis abstinenceatur, donec signa febris eruptioni propriae se manifestare coeperint. Tunc demum, pulvere supra posito

fito fretus, venienti feбри obviam ibis. Catharticum postridie mane assumet aegrotus. Immo rursus rursusque, si graviora sint signa, iterabit. Mercurium vero dulcem, hoc tempore, prorsus omittere, et tartaro emetico solum uti, conveniet; cum frigus, pulvere ita mutato, minus facile colligat aegrotus. Quinetiam tartarum emeticum purgantibus apte adjungitur. At auxilium princeps ab aëre frigido, liberaliter adhibito, petendum. Rigore accedente, motum aegrotus quam maxime averfatur. Foci lectique desiderio flagrat, et se adeo capitis dolore, nausea, aliisque malis febrilibus opprimi sentit, ut se vix pedibus insistere, nedum ambulare posse, sibi in animum inducat. Corpus autem ei dimoveatur necesse est. Foras igitur, quamvis invitus, deducatur, et ambulare cogatur. Quamprimum hoc fuerit factum, reviviscet; deinde, cum domum repetiverit, aëri externo subductum, anxietas, febris, omnesque ejus notae, subito rursus invadent. Levamenti autem non mediocris,

diocris, quod sub dio expertus est, jucundissima recordatio aegro, utut languescet, signis repetentibus, foras sponte sua rursus prodire persuadebit. Potum ei sufficiat aqua ex ipso fonte promanans. Quo frigidior cubiculi temperies, noctu fuerit, eo melior.

Brevi posthac erumpunt pustulae, pallescit circulus, decedit febris, cum aegri, tum infitoris, cessant cura et sollicitudo. Prudentem nihilominus medicum decebit, eandem victus rationem in aliquot dies adhibere, alvumque, quo omne periculum ex toto averruncetur, bis leniter ducere, donec ad ea, quae in consuetudine fuerint, pustulis jam plene maturis deciduisque, redierit aegrotus.

Hujuscemodi plerumque sunt insitionis progressus et finis. In multis quidem morbus levior. Etenim saepe videmus infectum vix aegrotare, et febrem adeo lenem accedere, ut utrum morbus necne adsit, nisi per inflammationem puncturarum, &c. non possit dignosci.

E

Haec

Haec insitionis prospere inchoatae historia, et praecepta supra posita, delectum tempestatis, aetatum, et temperamentorum, ante omnia alia, rite habitum fuisse significant. Quod si factum fuerit, vix ambigi potest, quin morbus felicem exitum sit habiturus.

Tempus anni, corporeum habitum insciendorum, et aetatem eligendi copia, nobis non semper datur. Omnia enim hujusmodi, morbo naturali grassante, medicos prudentissimos non raro negligere cogunt vicina funera, metusque mortis exinde oriundus. Rebus ita se habentibus, ne prius casu, quam arte, inficiantur, quam maxime cavendum est. Ii, quibus pus variolosum inferere statuimus, ab aëre contagioso quamprimum removendi, spatiumque praeparationis in duas hebdomadas producendum; ut, si forte morbo nativo infecti fuerint, signa contagionis acceptae prius certa, quam ad insitionem decurratur, sese prodant, et cum artifex, tum ars ipsa salutifera, adversus convicia illiberalia tuta sit. Exemplum infelicissimum quondam vidi, ubi, die ab insitione

cisione facta secundo, signa morbi naturalis, praeter solitum gravia, puerum, cui variolae fuissent insitae, invaserunt, eique, duodecimo, mortem intulerunt. Febre eruptionis propria accedente, nullum prae se ferebant ruborem puncturae, pustulaeque, diebus frequentibus, per totum corpus, adeo numerosae erumpebant, ut non amplius de partis incisae specie judicari potuerit. Infaustum autem rei exitum insitioni vitio passim vertit fama mendax, nonnullis, qui medicinam ipsi faciebant, turpiter et indigne annitentibus, ut, quae mala a Natura profecta sint, quaeque, ope humana, nec arceri nec tolli potuerint, ea arti optimae objicerentur.

Si quis lactentes materia variolosa contingere voluerit, in primis eum acorem, ad quem infantes sponte sua adeo proclives sunt, emendare conandum est. Hoc optime praestant magnesia alba, singulis diebus, et manna, prout occasio postulat, datae. Quinetiam diaetae nutricis, aliorumque non-naturalium, uti aiunt, cura quam maxima adhibenda. Convulsiones, quae infantes tentare

tare consueverint, cubantes, et noctu, plerumque invadunt, et, aëre frigido in cubiculum copiose admissio, extemplo depelluntur. Omnibus primae viae purgandae sunt; quomodo vero hoc fieri debeat, conditio habitusque inficiendorum corporeus rite docebit.

Foeminis tenerioribus, quibus systema nervosum debile et mobile est, alvus tantum leniter solvenda. Huic proposito manna, tartarum solubile, et leniora quaelibet cathartica, quam optime accommodantur. In eis, quibus habitus minus firmus et irritabilis, pilula e parva opii et tartari emetici quantitate conflata, singulis noctibus sumpta, ab incisione, ad eruptionem perfectam usque, effectus optimos edit.

Fibris laxis ac debilibus auxilio est cortex Peruvianus. Quantum ad progressum contagionis accelerandum, et puncturas pure laudabili implendas conferat, saepissime expertus sum.

Chloroticae non tam leniter tractandae. Major mercurii et antimonii dosi, cum cathartici

tharticis fortioribus, danda. Mulieres hujuscemodi perpauca plerumque pustulas, easque pallidulas, lymphæ, non pure, repletas, habent; et chlorosis, quod non raro accidit, ea, quæ insitionem antecedit, præparatione, depellitur.

Multi pus variolosum, absque ulla præparatione, inferunt; et regimen et medicamenta supra posita puncturam factam inter et eruptionem adhibent. Eventum utriusque rationis animo attento sæpe consideravi, et successum omnino parem esse confiteor. At variolis grassantibus, præparatio haud dubie adhibenda, quod occasionem, contagium spontaneum, si forte invaserit, detegendi, et alia morbida, si quæ in habitu delitescant, corrigendi, præbet.

Mirandi sunt catharticorum effectus; vel quod contagionis progressum accelerant, vel quod numerum pustularum jam erumpentium imminuunt. Haec summum cutem inter et primas vias consensum intercedere clare demonstrant; et igitur utilitatem præparationis, nullo ejus adhuc periculo facto, plane confirmant.

Opi-

Opiniones de pure eligendo variant. Alii e pustulis, vel nativis vel insititiis, absque ullo discrimine, alii ex his solis, id sumunt. Alii maturo, alii crudo et magis fluido, pustulis insitivis detracto, utuntur. Decem, aetate sexuque diversis, pure muliebri, quae variola spontanea, eaque valde confluenta, laboraverit, infici vidi. Omnibus morbus lenis, pustulae rarae; quamvis mulier ipsa, die proximo, fato functa est. Pus insitivum, potius quam naturale, hodie adhibetur, utpote quod mitius esse, variolamque leniorem inducere, existimetur. Utrumque contagionem aequè movet; sed tenue et limpidum alteri anteponendum; namque, quo fluidius est, eo facilius per vasa minima transit, et effectum celeriores edit. Cum virus non parabile est, et e longinquo petatur necesse est, scalpelli cuspidi illinatur, exsicce-
tur, et prius aquae fervidae vapore, quam adhibeatur, humectetur. Morbum certissime, at tardius plerumque, excitat; namque quatuordecim dies, insitionem inter et eruptionem, aliquando intercedunt.

Si

Si puncturae speciem lenem prae sese non ferant, si contagio lentius agat, et signa ejus per aliquot dies dubia sint, eruptio gravior timenda. Rebus ita se habentibus, pulvis supra positus et cathartica fortiora adhibenda, et, ut necessitas postulabit, iteranda. Nonnunquam, sed rarius, prius signa febrilia eruptionis propria, quam circulus rubescens, semet ostendunt. Hoc morbum gravem, et eruptionem confluentem, adesse significat. Igitur medicamenta supra comprehensa, potusque acidulus redditus, velut tinctura rosarum, protinus largiusque fuman-
tur, oportet.

Ventriculi et intestinorum purgatio, alimenta antiseptica concoctuque facilia, potus frigidus et acidulus, et puris blandi et fluidi, per puncturam factam insitio, genus variolae leve ac mite inducunt. Sin vero, contra, aeger, febre eruptionis propria accedente, se contineat, vel aëre frigido non liberaliter utatur; si calor ei corporeus quolibet modo nimis augeatur, cura insitoris nihil poterit, et regimen ex toto propemodum inutile

utile evadet, commodis suis optimis operatio destituetur, morbus gravis accedet, periculumque secum adducet. Quales caloris ad-aucti effectus sint, ex exemplo sequenti, quod meam sententiam a vero haudquaquam deflectere testatur, colligere licet. Vir sanus et adultus, praeparatione rite adhibita, pure varioloso contactus est. Febre eruptionem concomitante finita, decem tantum pustulae eminentiores se ostenderunt. Quarto die, integer recteque valens, ut ipse putavit, ad fruges in area terendas, quo quotidie infueverit, incubuit, et penso solito, non sine defatigatione et multo sudore, functus est. Vespere cutis ei incaluit, caput dolore tentatum est, rigores accesserunt, et postridie multa pustularum millia eruperunt. Caeterum, pustulis ortis, febricula decessit, nec quolibet alio incommodo, praeterquam eo, quod ab eruptione pustularum creberrima et iterata profectum, affectus est aeger.

Ex cathartici usuque aëris frigidi liberali, effectus infitionis felicissimos potissimum pendere, observationes quamplurimae, me
judice,

judice, clare testantur. Igitur iis, exitum ferre semper prosperum, licet aliae res nonnihil adjuvent, non absque causa possumus referre.

Variolas insitivas, perinde ac alios morbos, tractandi consilia sunt diversa. Temperamenta sunt adeo varia, morbus ipse adeo multiformis, et curatio ex tot tamque diversis pendet, ut nulla medendi ratio, quae omnibus ex aequo conveniat, excogitari possit. Igitur insitorem sagacem consilia sua, pro conditionibus aegrotantium diversis, mutare, et species morbi dissimiles, dissimili ratione curare, decebit.

Omnia insitionem spectantia, quae novimus, hoc modo sum executus. Multa forsitan, per incuriam, vimve animi parum vividam, praetermissa. Quodcunque vero protuli, non alii fundamento, quam fidei gravissimorum auctorum, propriae experientiae, innititur. Insitionem pluribus, hic loci, laudibus non concelebrandam puto, cum tot mortalium millia, per eam

F

terrori

terrori periculoque subducta, quam tuta, quamque utilis sit, ubique aperte demonstrent. Nihil aliud igitur quam Deum optimum maximum orabo, ut hoc munus plane divinum, adversus hominum subdolorum injurias tutum sit, et simplicitas arti, per se facillimae, propria, illibata, et immutata conservetur; nec praestigiis histrionum fallacissimorum vitietur et corrumpatur, qui, praesentissima specifica penes sese esse simulando, fiduciam nimis credulorum a magis certis, et ex toto fere perspectis, abducunt.

F I N I S.

E R R A T A.

Pag. 12. l. 6. *pro* praxime *lege* proxime

14. l. 13. *pro* a vino *lege* et vino

Ibid. l. 15. *pro* et Pylarino *lege* a Pylarino

16. l. 15. *pro* finemque *lege* finem

28. l. 14. *pro* pronunciaffet *lege* non pronunciaffet.

